

19

V.W.G. FALCO
OISTERWIJK

VERSLAG
BROEDVOGELINVENTARISATIE
NATUURMONUMENT
LOONSE EN DRUNENSE DUINEN
1976

juli 1977

INTERN RAPPORT

OVERNEMEN EN/OF OPENBAARMAKEN VAN GEGEVENS UIT DIT RAPPORT
SLECHTS TOEGESTAAN MET SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE
AUTEURS EN VAN DE AFDELING ONDERZOEK EN BEHEERSPLANNEN VAN
DE VERENIGING TOT BEHOUD VAN NATUURMONUMENTEN.

INLEIDING

In 1976 werd door de afdeling Onderzoek en Beheersplannen van de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten een begin gemaakt met het verzamelen van faunistische gegevens betreffende de Loonse en Drunense Duinen, vooral ten behoeve van de op te stellen beheersrichtlijnen. Een volledige broedvogelinventarisatie zal hierin een belangrijke bijdrage leveren. In 1976 werd begonnen met deze inventarisatie, die naar verwachting minstens enkele jaren zal voortduren. De gegevens die in dit verslag zijn verwerkt werden verzameld door J. Doevendans, F. van Erve, P. Paijmans, A. van Poppel en R. Vereijken. In verband met de relatief beperkte beschikbare tijd van de medewerkers werd besloten de inventarisatie in 1976 nog een oriënterend karakter te laten dragen. De aandacht werd met name gericht op de vogelbevolking van het open stuifzandgebied, waar ook de voor het gebied van de Loonse en Drunense Duinen meest kenmerkende vogelsoorten voorkomen.

BELANGRIJKSTE RESULTATEN

Er werden in totaal in het gebied 61 broedvogelsoorten aangetroffen, alsmede 2 mogelijke broedvogelsoorten (Buijzerd, Sijs). In het hierna volgende overzicht van de resultaten van de inventarisatie zijn voorts ook de Steenuil en de Bosuil genoemd, die beide in 1975 broedvogel waren, maar in 1976 niet waargenomen werden, hoogstwaarschijnlijk doordat niet vroeg in het seizoen begonnen werd met de inventarisatie.

Het belangrijkste resultaat van de inventarisatie was, dat vastgesteld kon worden dat kenmerkende soorten van het droge zandgebied met schaarse, lage begroeiing als Korhoen, Wulp, Nachtzwaluw, Boomleeuwerik, Duinpieper en Tapuit nog als broedvogel aanwezig bleken te zijn, hoewel van beide laatstgenoemde soorten elk slechts 1 paar aangetroffen werd.

Voor de meeste van de genoemde soorten bleek de met heide, pijpestrootje en diverse lage grassen en mossen begroeide strook, die de overgang vormt tussen het centrale stuifzandgebied in het oosten en de dennebossen van de Loonse Duinen in het westen, van groot belang.

Hier bevindt zich de baltsplaats van de meeste Korhanen, werden 3 van de 5 paren Wulpen aangetroffen en broedde het enige broedpaar van zowel Duinpieper als Tapuit.

De sterke indruk bestaat, dat vooral soorten als Korhoen en Wulp te lijden hebben van het intensieve recreatieve en militaire terreingebruik. De broedende Wulpen brachten

vermoedelijk geen enkel jong groot, terwijl gevreesd wordt dat de situatie met betrekking tot de Korhoenders nauwelijks beter is.

Als belangrijkste bedreigende activiteiten in dit terreingedeelte kunnen genoemd worden: het wandelen met loslopende honden, het paardrijden buiten bestaande paden en aangegeven routes (soms in groepen van 20 of meer), graven en rijden met voertuigen door militairen.

Om deze bedreigingen op te heffen en de stand van de bedreigde soorten te handhaven en zo mogelijk te verbeteren zullen drastische maatregelen noodzakelijk zijn. Tijdens het verdere inventarisatie-onderzoek zal aan dit punt bijzondere aandacht worden besteed.

In het hierna volgende overzicht zijn de verzamelde gegevens per soort kort vermeld. Hoewel bij het inventariseren de aandacht in eerste instantie gericht werd op het stuifzandgebied, werden toch ook reeds veel waarnemingen verricht in het omringende bosgebied.

Aangezien echter nog niet de grenzen van het uiteindelijk in de inventarisatie te betrekken gebied zijn vastgesteld en de getelde aantallen van veel soorten geen volledig beeld geven van de werkelijke populatie, is er van afgezien van al deze soorten verspreidingskaartjes bij dit verslag te voegen. De in het verslag vermelde gegevens geven wel een beeld van de soortensamenstelling van de broedvogelbevolking alsmede een eerste indruk van de dichtheid van de populatie van de verschillende soorten in het onderzoeksgebied.

Van 11 soorten zijn verspreidingskaartjes in dit verslag opgenomen. Deels zijn dit soorten die typerend zijn voor het open stuifzandgebied, deels andere soorten waarvan vooralsnog wordt aangenomen dat de verzamelde gegevens een vrij volledig beeld van de populatie geven.

F.J.H. van Erve,
samensteller.

RESULTATEN VAN DE BROEDVOGELINVENTARISATIE 1976.

1. BUIZERD

Hoewel op verschillende plaatsen in het terrein de aanwezigheid van Buizerden werd vastgesteld, vond waarschijnlijk geen broedgeval plaats.

In de wijdere omgeving van het Land van Kleef werden regelmatig 2 Buizerden gezien; ook in de bosranden in de noordwesthoek van het stuifzandgebied vertoefde geregeld een Buizerd. Op 4 juni werden zelfs 7 Buizerden tegelijk stootduikend en schroevend gezien boven bossen en duinen ten zuidoosten van Fellenoord; tenminste enkele van deze vogels waren vermoedelijk afkomstig uit het aangrenzende gebied van De Brand.

2. BOOMVALK

Er waren tenminste 2, maar waarschijnlijk 3 broedparen aanwezig.

Een horst werd gevonden in de bossen ten westen van Giersbergen; over het broedresultaat van dit horst is niets bekend. Een ander paar Boomvalken werd regelmatig waargenomen in het noordwestelijk deel van het stuifzandgebied en broede naar de gedragingen te oordelen in de bossen langs de westrand van het stuifzand.

De waarneming van een Boomvalk in de Hoge Heide, ten oosten van de weg Rustende Jager - Giersbergen, in een ook in de afgelopen jaren bezet territorium maakt een derde broedgeval hier waarschijnlijk.

3. TORENVALK

De aanwezigheid van tenminste 3 broedparen werd vastgesteld op de volgende plaatsen: aan de Oude Bossche Baan ten westen van de Rustende Jager (regelmatige waarnemingen), in de Kraanvense Heide (uitgevlogen jongen) en in een dennebos aan de noordzijde van het stuifzand, ongeveer ten zuiden van Pessert (horst met jongen).

Vermoedelijk broeden er nog wel een aantal paren meer in het gebied, vooral langs de buitenranden, waar het aangrenzende kultuurland volop foerageergelegenheid biedt.

4. KORHOEN

Vastgesteld werd, dat er tenminste 10 ♂♂ en tenminste 3 ♀♀ aanwezig waren. De belangrijkste baltsplaats (met 8 ♂♂) bevindt zich langs de westrand van het stuifzandgebied; de andere baltsplaats (met 2 ♂♂) ligt in de heide bij het bosje ten noordoosten van punt 20.9 in het stuifzand.

Het aantal ♀♀ bedraagt waarschijnlijk meer dan de 3 die dit voorjaar gezien werden. De waarneming van tenminste 9 ♀♀ op 22 februari 1975 in het kultuurland tussen Zandkantse Leij en Oude Bossche Baan wijst in die richting.

5. PATRIJS

Op 2 plaatsen werd een paar waargenomen, beide in het stuifzandgebied.

6. FAZANT

P.m.

*7. WULP

Op 5 plaatsen werden baltsende en/of alarmerende Wulpen waargenomen. Deze plaatsen zijn op het kaartje aangegeven. Het is niet zeker, dat dit allemaal broedparen waren, omdat is gebleken dat zich ook wel tijdelijk kennelijk van elders afkomstige Wulpen in het gebied ophouden.

8. HOLENDUIF

Op 19 plaatsen werden roepende vogels waargenomen.

9. HOUTDUIF

Op 75 plaatsen roepend waargenomen.

10. TORTELDUIF

Op 30 plaatsen roepend waargenomen.

11. TURKSE TORTEL

Broeden werd vastgesteld aan het Land van Kleef. Op 15 juli werden 2 Turkse tortels gezien in een dennebos aan de westrand van het stuifzandgebied; er zijn geen aanwijzingen dat dit broedvogels waren.

12. KOEKOEK

Ongeveer 13 territoria werden geteld aan de hand van waarnemingen van roepende mannetjes.

13. STEENUIL

Het begintijdstip van de inventarisatie was te laat voor een telling van Steenuilen. In 1975 werden langs de randen van het gebied 7 territoria vastgesteld: 5 langs de Oude Bossche Baan tussen Land van Kleef en Rustende Jager, 1 bij Giersbergen en 1 bij Loonse Hoekje.

14. BOSUIL

Ook voor het vaststellen van de aanwezigheid van Bosuilen begonnen de waarnemingen te laat in het seizoen.
In 1975 bevond zich 1 territorium in de Kraanvense Heide.

*15. RANSUIL

Er werden 27 broedgevallen vastgesteld. Hierbij was één nestvondst, in de 26 overige gevallen werden roepende grote jongen waargenomen.
Omdat in de meeste gevallen geen moeite werd gedaan om de precieze broedplaats vast te stellen, geeft het kaartje deze slechts bij benadering aan.

*16. NACHTZWALUW

Er werden 11 zangposten waargenomen. Deze zijn op het kaartje aangegeven.
Het is opvallend dat langs de randen van centrale stuifzandgebied geen enkele Nachtzwaluw kon worden aangetroffen.

17. GROENE SPECHT

Op 13 plaatsen roepend waargenomen.

18. GROTE BONTE SPECHT

Op ± 30 plaatsen waargenomen.

19. ZWARTE SPECHT

Op 6 à 7 plaatsen waargenomen.

*20. BOOMLEEUWERIK

Er werden 24 zangposten waargenomen. Deze zijn op het kaartje aangegeven.

*21. VELDLEEUWERIK

Er werden 7 zangposten vastgesteld. Deze zijn op het kaartje aangegeven.

22. BOERENZWALUW

Broedt bij boerderijen e.d. langs de randen van het gebied.

23. HUISZWALUW

Aan het Land van Kleef werden 10 nesten geteld.

24. DUINPIEPER

Aan de westzijde van het centrale stuifzandgebied werd 1 zangpost waargenomen.

Op een mogelijk tweede broedgeval wijst de waarneming van een vliegende Duinpieper op 21 juni in de duinen ter hoogte van de verlengde Torenstraat.

*25. BOOMPIEPER

Er werden 72 zangposten geteld. Deze zijn op het kaartje aangegeven.

26. WITTE KWIKSTAART

Op ± 10 plaatsen waargenomen.

27. WINTERKONING

Er werden 87 zangposten geteld.

28. HEGGEMUS

Er werden 25 zangposten geteld.

29. GROTE LIJSTER

Er werden 6 zangposten geteld.

30. ZANGLIJSTER

Er werden 25 zangposten geteld.

31. MEREL

Op 85 plaatsen waargenomen.

32. TAPUIT

Er vond 1 broedgeval plaats langs de westrand van het centrale stuifzandgebied. Nadat hier reeds herhaaldelijk Tapuiten waren gezien, werd hier op 15 juli een paartje met 3 uitgevlogen jongen gezien.

*33. GEKRAAGDE ROODSTAART

Er werden 106 zangposten geteld. Deze zijn op het kaartje aangegeven.

34. ROODBORST
Er werden 228 zangposten geteld.
35. SPOTVOGEL
Er werd 1 zangpost waargenomen: nabij café Roestelberg.
36. ZWARTKOP
Er werden 34 zangposten geteld.
37. TUINFLUITER
Er werden 10 zangposten geteld.
38. GRASMUS
Er werden 4 zangposten geteld.
39. FITIS
Er werden 230 zangposten geteld.
40. TJIFTJAF
Er werden 14 zangposten geteld.
41. FLUITER
Er werden 2 zangposten waargenomen: 1 nabij de vijfsporang aan de Baden Powellweg, 1 bij de Achterste Hoeven.
42. GOUDHAANTJE
Er werden 7 zangposten geteld.
43. GRAUWE VLIEGENVANGER
Er werd 1 territorium vastgesteld: bij hotel Bos en Duin.
44. KOOLMEES
Op 64 plaatsen waargenomen.
45. PIMPELMEES
Op 11 plaatsen waargenomen.

*46. ZWARTE MEES

Er werden 55 zangposten geteld. Deze zijn op het kaartje aangegeven.

*47. KUIFMEES

Er werden 34 zangposten geteld. Deze zijn op het kaartje aangegeven.

48. MATKOPMEES

Er werden 72 zangposten geteld.

49. STAARTMEES

Op 3 plaatsen waargenomen.

50. BOOMKRUIPER

Er werden 14 zangposten geteld.

*51. GEELGORS

Er werden 29 zangposten geteld. Deze zijn op het kaartje aangegeven.

52. RIETGORS

Er werden 2 zangposten geteld, beide in vooral met heide en pijpestrootje begroeide laagten in het centrale stuifzandgebied.

53. GROENLING

Er werden 6 zangposten geteld.

54. SIJS

Op twee plaatsen aan de noordrand van de bebouwde kom van Loon op Zand werden in de broedtijd regelmatig 1 à 2 Sijzen gezien. Op één van deze plaatsen zouden volgens mededelingen van een omwonende zelfs uitgevlogen jongen zijn gezien. Voorts werd op 7 juli 1 ex gezien nabij de IJsbaan.

55. KNEU

Op 3 plaatsen waargenomen.

56. GOUDVINK
Op 17 april werd 1 ex waargenomen in de Kraanvense Heide.
57. VINK
Er werden 85 zangposten geteld.
58. HUISMUS
Broedt bij vrijwel alle bebouwing langs de randen van het gebied.
59. RINGMUS
Op enkele plaatsen waargenomen.
60. SPREEUW
Broedt op vele plaatsen verspreid in de bossen.
- *61. WIELEWAAL
Er werden 21 zangposten waargenomen. Deze zijn op het kaartje aangegeven.
62. ZWARTE KRAAI
Deze soort werd nog niet geteld.
63. KAUW
Op enkele plaatsen broeden groepen van enkele tientallen paren , voornamelijk in spechtenholen.
64. EKSTER
De aanwezigheid van tenminste 30 broedparen werd vastgesteld.
65. VLAAMSE GAAI
Op ongeveer 17 plaatsen waargenomen.

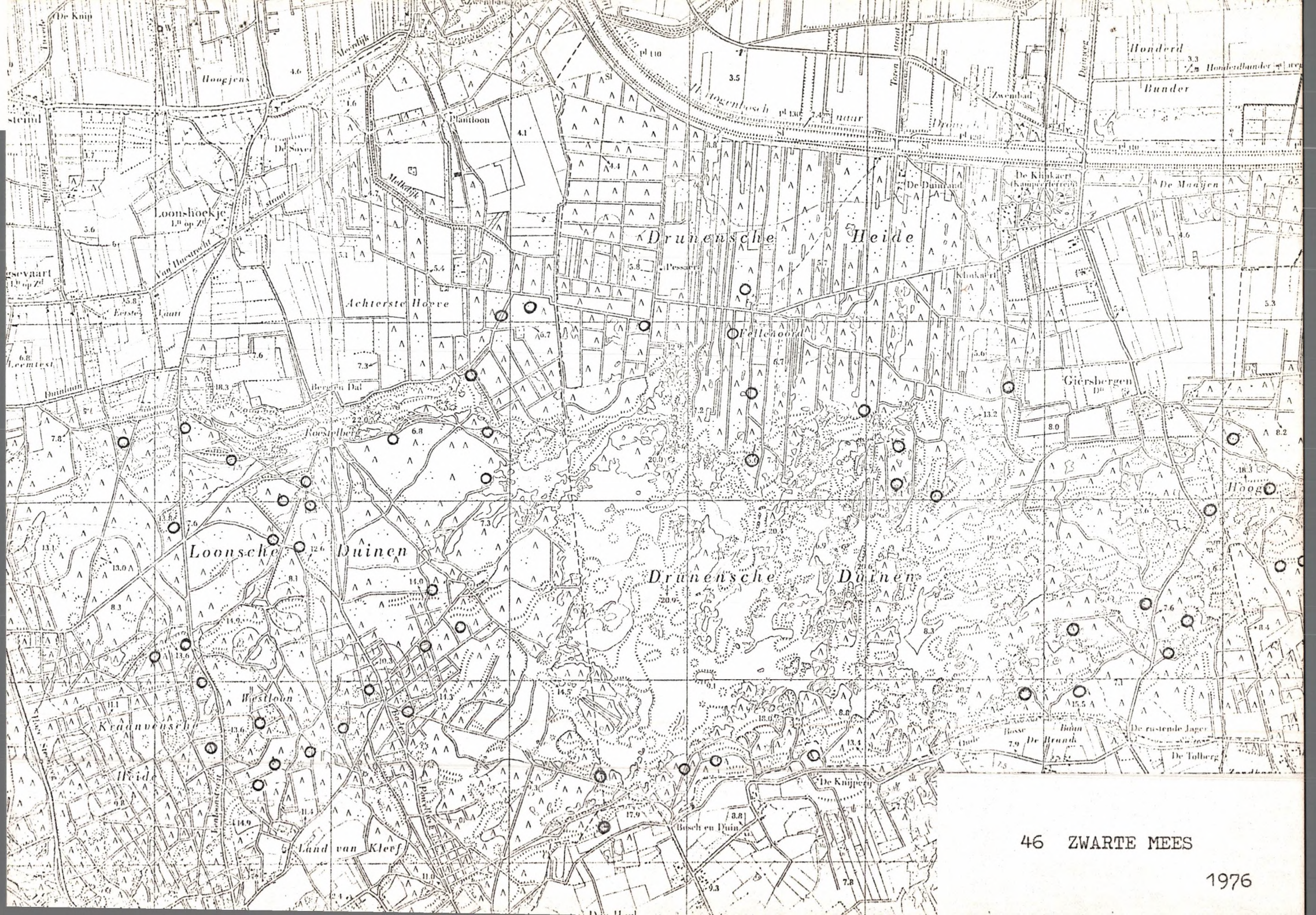

Die Knap
Haagjens
Loonshoekje
Van Hoestrecht
Achterste Hoore
Loonsche Duinen
Kraanvossch
Heide
Land van Kleef
Plantloon
Molhoek
Follenoord
Drunensche Duinen
Bosch en Duin
De Knijper
Honderd
Bunder
De Klu
De Maanen
Giersbergen
Hooge
De rustende Jager
De Folberg

110
130
120
3.5
4.1
5.4
6.7
7.3
7.6
8.3
10.1
11.1
11.9
13.6
14.3
14.5
17.9
3.3
3.6
4.1
5.8
6.7
7.0
7.3
7.6
8.0
8.3
8.8
10.1
11.1
11.9
13.6
14.3
14.5
17.9
18.0
20.9
21.0
22.0

De Knap
Haagjens
Loonshoekje
Van Hoestrecht
Achterste Hoore
Loonsche Duinen
Kraanvossch
Heide
Land van Kleef
Plantloon
Molhoek
Follenoord
Drunensche Duinen
Bosch en Duin
De Knijper
Honderd
Bunder
De Klu
De Maanen
Giersbergen
Hooge
De rustende Jager
De Folberg

